

Stiftelsen Gräsöfonden

Org nr 817301-4336

får härmed avge

Årsredovisning

för räkenskapsåret 1 januari 2024 – 31 december 2024

Innehåll

Förvaltningsberättelse
Resultaträkning
Balansräkning
Noter
Underskrifter

Sida

1-4
5
6
7
8

Förvaltningsberättelse

I den här årsredovisningen anges belopp i SEK om inget annat särskilt anges. Om inte annat anges, redovisas alla belopp i hela kronor (kr).

Allmänt om verksamheten

Stiftelsens huvudsakliga verksamhet är att bevara och vårda kulturlandskapet i Gräsö socken. Det sker genom att fonden stödjer verksamhet som utvecklar och bevarar betes-, ängs-, och åkermarker. Åtgärderna förutses även kunna bidra till utbildning i och förståelse för odlingslandskapets natur- och kulturvärden.

Stiftelsen Gräsöfonden bildades 1995 av Östhammars kommun och Upplandsstiftelsen.

Stiftelsen har sitt säte på Gräsö.

Styrelsen

Ledamöter

Fabian Sjöberg (Östhammars kommun, M) - ordförande
Sören Bergqvist (Upplandsstiftelsen, V), (ersättare del av året, sedan ledamot och vice ordförande)
Anders Kihl (Upplandsstiftelsen, KD) (vice ordförande del av året, sedan ledamot)
Magnus Högström (LRF Börstil-Gräsö) - andre vice ordförande
Roger Jansson (Gräsö Skärgårdsråd)
Niklas Wahlund (Gräsö hembygdsförening)
Lisa Norén (Östhammars kommun, S)

Ersättare

Henrik Manfredsson (LRF Börstil-Gräsö)
Agnetha Petersson (Gräsö Skärgårdsråd)
Louise Westerberg (Gräsö Turism)
Lars O Holmgren (Östhammars kommun, BOA)
Gunborg Fjellner (Östhammars kommun, V)
Jacob Spangenberg, (Upplandsstiftelsen)
Jenny Lundström (Upplandsstiftelsen, MP) (ledamot del av året, sedan ersättare)

Styrelsen har haft två protokollförda styrelsemöten under verksamhetsåret 2024; ett styrelsemöte den 12 mars och ett den 1 oktober. Mötena genomfördes i Östhammar.

Ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande utgör presidiet. Inför styrelsemöten har presidiet och arbetsgruppen sammanträtt den 29 februari och 17 september samt genom delegation och via e-post tagit ett per capsulam-beslut om revisor, daterat 17 oktober.

Stiftelsens arbetsgrupp

Gräsöfondens arbetsgrupp har under 2024 bestått av Camilla Andersson från Östhammars kommun, Maria Hoflin från Upplandsstiftelsen och Kerstin Söderberg som representerar lokala intressen på Gräsö. Under året ersattes Kristina Mattsson i arbetsgruppen med My Laurell som representant för lokala intressen. Arbetsgruppen har under verksamhetsåret sammanträtt samt skrivit underlag för ny projektansökning; 10 januari, 15 februari, 12 mars, 27 mars, 14 maj, 13 juni, 25 juni, 20 och 22 augusti, 17 september, 9 oktober, 11 oktober och 4 december. Arbetsgruppen har med några få undantag genomfört sina möten digitalt. Gräsöfondens arbetsgrupp har den 26 februari, 20 mars, 12 april, 6 maj och den 19 augusti haft digitala projektmöten med Naturgruppen Sverige AB som projektleder det LONA-projekt som löpt 2022-2024.

Främjande av ändamålet

Fondens löpande verksamhet

Fondens posthantering har upprätthållits av Kristina Mattsson och Kerstin Söderberg. Camilla Andersson har haft hand om e-post och PR. Fondens sekreterare har varit Camilla Andersson och Maria Hoflin. Kerstin Söderberg har bemannat telefonen och My Laurell har administrerat hemsidan. Från och med 2024 sköts fondens ekonomihantering av Kerstin Söderberg i enlighet med avtal. Hela arbetsgruppen arbetar löpande med administration, underlag inför styrelsemöten, hantering av bidragsansökningar och – utbetalningar, projektuppföljning och skrivande av nya ansökningar samt beredning av övriga ärenden. Tackkort för minnes- och hyllningsgåvor har skickats till gåvogivare under året.

Skötselinsatser

Slätter

Gräsöfondens slätteraggregat har under året varit placerat på Gräsö gård, där Magnus Högström har haft uppdraget att sköta utlåning och underhåll. Slätterbalken har utlånats för landskapsvård på Gräsö vid okänt antal tillfällen under året. Detta har bidragit till att ängsmark på ön sköts med slätter med okänd omfattning då endast ett fåtal fältblanketter med areal- och platsuppgifter inkommit. Tidigare års utlåningsuppgifter är 18 tillfällen år 2014, 16 tillfällen år 2015, 14 tillfällen år 2016, ett tiotal tillfällen per år 2017, 2018 och 2019. År 2020 var antalet okänt. 2021 var antalet 13 tillfällen, 2022 cirka 15 och 2023 var antalet okänt.

Stängselbidrag

Sex stängselsåtgärder har färdigställts under året. Stängselbidrag har därmed utbetalats med totalt 120 540 kronor. Gräsöfondens bidrag har underlättat för markägare och djurhållare att sätta upp 4,4 km nytt stängsel och att 15 hektar betesmark nu kan läggas till de betade markerna på Gräsö. Ersättning för stängsel betalades av Gräsöfonden medan administrationen av stöden ingick i LONA-projektet.

Naturvårdande insatser

En ansökan om naturvårdande insatser har fått stöd med 12 250 kr under året. Ersättning för åtgärderna betalades av Gräsöfonden medan administrationen av stöden ingick i LONA-projektet.

Kompetensutveckling, kurser och sammankomster

Inom det pågående LONA-projektet har kurser och sammankomster arrangerats eller stöttats. LONA beskrivs nedan. Två sökande erhöll ersättning för kurs i timmerlagning av byggnader.

LONA-medel har också delfinansierat följande under året:

- en kurs i "Rädda din ängslada" med ca 20 deltagare som genomfördes i Gräsö bygdegård i Norrboda med tillhörande fältvandring den 3 februari. Upplandsmuseet var kursledare.
- en fältvandring på Örskar på temat betade landskap och fågelliv den 29 maj
- en botanisk vandring vid Lönnholmen med guidning den 19 juni
- en gärdsgårdskurs vid Sundsäng vid två tillfällen i september. Kursledare var Christer Johansson och Annika Andersson.
- GPS-halsband har kostnadsfritt lånats ut till ett tiotal djurhållare för att underlätta daglig tillsyn av djuren.

Stöd

Stöd till landskapsvårdande insatser

År 2012 inrättade Gräsöfondens styrelse en möjlighet att söka ett mindre ekonomiskt stöd från stiftelsen med syfte att uppmuntra markägare/brukare på Gräsö att fortsätta eller påbörja landskapsvårdande insatser. Stödet har kunnat sökas med motivering och

kostnadsberäkning för insatsen. Ansökningarna ska enligt beslut beredas av arbetsgruppen som sedan föreslår tilldelning till styrelsen för beslut. År 2017, 2018 och 2019 beslutade styrelsen att vila denna stödmöjlighet med hänvisning till stiftelsens svaga ekonomi. År 2020–2024 vilades stödet med hänvisning till att likartade stöd kan sökas från Dan Söderbergs minnesfond.

Utdelning av 2024 års kulturmarkspris

Sedan år 2012 har Gräsöfonden årligen delat ut ett Kulturmarkspris. Det finns möjlighet för alla att nominera någon eller några som har gjort en insats för att vårda Gräsöns kulturlandskap. Nomineringarna bereds av arbetsgruppen och presidiet. Beslut om tilldelning tas av styrelsen Kulturmarkspris om 5 000 kr tilldelades år 2024 Rebecka Svensson och John Nyström, Nybygget. Priset delades ut på julmarknaden vid Gräsö gård den 2 november.

Motivering:

"Vi vill uppmärksamma två personer som köpt ett litet hemman, fått två barn och satsar på att utveckla Gräsöns kulturlandskap. De har valt en svensk kulturtras, gör ett idogt arbete med egna och andras vallar och röjer beten till perfektion. De är alltid lyhörda för råd och nätverkar gärna med andra på Gräsön."

Dan Söderbergs minnesfond

Efter en mycket generös donation till stiftelsen Gräsöfonden beslutade styrelsen under 2015 att inrätta en fond till Dan Söderbergs minne. Genom minnesfonden vill Gräsöfonden möjliggöra insatser som främjar bibehållandet av traditionella byggnader, landskapselement och kulturmarker i Gräsö socken. Utdelningen sker en gång per år under perioden 2016–2025. Ansökningarna bereds av arbetsgruppen som sedan föreslår tilldelning till styrelsen för beslut.

År 2023 beslutade Gräsöfondens styrelse att bevilja stöd på upp till 12 000 kr för en fortsättning på kursen "Rädda Gräsöns ängslador" som genomfördes den 3 februari 2024 där Upplandsmuseet var kursledare. Kursen hade en teoretisk och en praktisk del. Fortsättningskursen kunde dock inte genomföras och styrelsen beslutade på höstmötet att låta medlen för 2024 tas med till 2025 och därmed möjliggöra en större satsning det kommande året.

Besöksmål på Gräsön samt informationsbyggnad

Under 2010–2014 arbetade Gräsöfonden tillsammans med Upplandsstiftelsen och Östhammars kommun i ett Lokalt naturvårdsprojekt (LONA), medfinansierat med statliga medel, med att utveckla ett antal besöksmål på Gräsö. Syftet var att tillgängliggöra ett tiotal platser som visar på Gräsöns natur- och kulturlandskap.

Inom projektet skrevs avtal med markägare, platserna tillgängliggjordes genom skyltning, rastbord och röjning. Enligt ett upprättat samverkansavtal ska de tre parterna årligen avsätta medel för löpande och kommande skötsel och nyinvesteringar vid dessa besöksmål, vilket har gjorts av Gräsöfonden för 2024. Ansvar för skötsel och tillsyn ligger inom avtalet på Upplandsstiftelsen. För några av besöksmålen finns andra avtal mellan Upplandsstiftelsen och Östhammars kommun som specificerar uppdelningen av skötsel.

Inom projektet projekterades också för en informationsbyggnad, ett litet lokalt naturum, med syfte att vara en samlings- och informationsplats för Gräsön. Grundarbetet genomfördes i projektet och byggnationen, toalett och markarbete finansierades via projektstöd inom Landsbygdsprogrammet. Under 2015–2016 arbetade de tre parterna vidare inom ett Lokalt naturvårdsprojekt (LONA), med att skapa en utställning och anlägga utemiljön vid platsen. Skötsel och underhåll av byggnad, utemiljö och parkering regleras enligt avtal mellan Upplandsstiftelsen och Östhammars kommun.

Informationsbyggnaden och tillhörande toalett har hållits tillgängliga för besökare under hela året 2024.

Informations- och insamlingsinsatser

Varje år deltar Gräsöfonden i ett antal informationsinsatser. Under 2024 har stiftelsen deltagit i följande:

- *Gräsödagen den 29 juni* – Gräsöfonden representerades av Naturgruppen som visade slätterbalken och informerade om de stöd som finns att söka.
- *Julmarknaden på Gräsö gård* genomfördes 2 november. Slätterbalken visades även här.
- *Löpande försäljning* av Gräsöfondens böcker, vykort och kläder har också skett på Gräsö gårds vandrarhem och Rävstens stugby. Böcker, mössor och kepsar har kunnat beställas via hemsidan.
- Arbetsgruppen har under året använt sig av *Facebookgruppen "Gräsö"* (med ca 8 000 följare hösten 2024) för att kommunicera med Gräsöintresserade om stiftelsens aktiviteter, nominerings- och stödmöjligheter.
- *Aktiviteter inom LONA* beskrivs nedan under egen rubrik.

Information om stiftelsen Gräsöfonden har funnits med i *Gräsöguiden*, i *Gräsö hembygdsförenings egen tidning Gräsöbulletinen* och i separata annonser i *Annonssnytt* under 2024. Permanent information om Gräsöfonden finns även i *informationsbyggnaden* vid Gräsö gård. En större informationsskylt om Gräsöfonden är placerad vid ICA Sjöboden. Gräsöfonden presenteras från år 2022 på en av informationstavlorna vid Gräsöbacken. Gräsödagen och julmarknaden fyller en viktig funktion i att kommunicera med en mycket stor grupp människor, beskriva stiftelsens verksamhet och inhämta önskemål om projekt etc.

Gräsöfondens webbplats har under 2024 migrerats till en ny webbdesign. I samband med detta har text och bilder uppdaterats och sidor med text på engelska lagts till. Under 2024 skapades också en möjlighet att via webben ge en julklapp i form av en gåva till Gräsöfonden. Givaren får då automatiskt ett gåvorkort att ge till mottagaren. Möjligheten skapades strax före jul och gav under 2024 inte upphov till särskilda julgåvor men metoden bedöms ha potential att utvecklas under 2025.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Minnesgåvor

Under 2024 har Gräsöfonden mottagit minnesgåvor i nivå över ett normalår. Varje minnesgåva uppmärksammas med ett minneskort till anhöriga.

LONA-projekt 2022–2024, "Öppnare landskap på Gräsö"- ett åtgärdspaket.

Under verksamhetsåret avslutades och slutredovisades LONA-projektet "Öppnare landskap på Gräsö – ett åtgärdspaket" med målet att öka samverkan mellan brukare, mark- och djurägare på Gräsö. Under projektperioden var Magnus Rignell och Inga Birath von Sydow på Naturgruppen Sverige AB projektledare för projektet. Uppdraget omfattade projektadministration, arrangerande av möten och sammankomster, annonsering, telefonkontakt och e-postkontakt med markägare, brukare och andra intresserade samt tecknande av avtal och övrig administration kring Gräsöfondens bidrag till stängsel, kompetensutveckling och naturvårdande insatser. Rådgivning till mark- och djurägare har också ingått.

Flerårsöversikt (t kr)

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning exkl LONA	20	6	11	36	56
Nettoomsättning inkl LONA	230	213	11	36	56
Resultat efter finansiella poster	-395	335	-261	-154	-98
Soliditet, %	93	85	84	89	88